

Emne: Danmarks optagelse i NATO i 1949

Diskutér og vurdér konsekvenserne af Danmarks optagelse i NATO for Danmarks udenrigspolitik – er der her tale om et brud på neutralitetspolitikken?

Konsekvenser af det danske NATO-medlemskab

Medlemskabet førte til nye krav om militær oprustning, hvorfor det danske forsvarsbudget blev tredoblet til 1939,5 millioner kroner i 1966 (se bilag 2). Endvidere blev Danmark en del af NATO's kommandostruktur. Eksempelvis dannede det danske militær i samarbejde med Vesttyskland den såkaldte Østersøkommando¹, hvilket førte til øget beskyttelse af det danske territorium, men øgede også risikoen for dansk inddragelse i eventuelle krigshandlinger.

Neutralitetspolitikken var dog ikke glemt, med logikken om, at Danmark ikke skulle true en nærtliggende stormagt. På den baggrund forsøgte den danske regering at finde en balance mellem NATO's krav til militær oprustning samt at bibeholde et godt forhold til Sovjetunionen². Eksempelvis sagde Danmark nej til flybaser i Jylland i 1953 og i 1957 nej til at udstyre det danske forsvar med kernevåben. Af den årsag lå Danmark under pres fra de øvrige NATO-medlemslande og for at øge det relativt lave forsvarsbudget. Derfor kunne Danmark kritiseres for at føre en pseudoaktivistisk udenrigspolitik på trods af, at Danmark var fast forankret i NATO-samarbejdet under hele krigsperioden.

Vurderer vi spørgsmålet om, hvorvidt NATO-medlemskabet bør anses som et brud på den danske tradition fra neutralitet, kan der både findes argumenter for og imod.

På den ene side kan det argumenteres, at NATO-medlemskabet er et tydeligt tegn på udenrigspolitisk aktivisme og dermed et opgør med neutralitetspolitikken. For det første valgte Danmark gennem Atlanttpagten den vestlige og amerikanske side af konflikten. Særligt forpligtelserne vedrørende artikel 5 gør op med idealet om udenrigspolitisk neutralitet. For det andet medførte NATO-medlemskabet en tredobling af de militære udgifter. Denne logik bryder med den radikale forsvarsminister Peter Munchs tanke om, at et stærkt dansk forsvar er til fare for den nationale sikkerhed. For det tredje kan den udenrigspolitiske aktivisme ses som et resultat af dårlige

¹ Branner, 2008: s.140.

² Branner, 2008: s.141.

erfaringer fra Anden Verdenskrig. Her kan det argumenteres, at netop den officielle danske neutralitet gjorde os til et magt og militærpolitisk tomrum, og derved særlig sårbar overfor Nazityskland.

På den anden side kan det argumenteres, at NATO-medlemskabet grundet de danske forbehold ikke er et brud på neutralitetspolitikken. For det første frygtede mange danske politikere at øget engagement i konflikten ville føre til øget spænding. For det andet afviste den danske regering at modtage atomvåben på dansk jord. For det tredje hævdede den skiftende danske regering ikke det danske forsvarsbudget tilstrækkeligt til opnå de andre NATO-landes anerkendelse.

Samlet set er det min vurdering, at Danmarks optagelse i NATO er et officielt brud på den danske neutralitetspolitik.